

Nr 164.

Av herr **Holstenson m. fl.**, om viss ändring i lagen angående uppsikt å vissa jordbruk m. m.

Genom lagen angående uppsikt å vissa jordbruk av den 27 juni 1927, vars omfattning bestämmes genom hänvisning till lagen av den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand, möjliggöres från det allmännas sida en uppsikt för förhindrande av att särskilt de av de stora skogsbolagen m. fl. ägda jordbruken utsättas för vanhävd. Båda dessa lagar gälla i fråga om av bolag och med dem i detta hänseende likställda ägda jordbruk omfattande högst 25 hektar odlad jord och minst 4 hektar inrösningsjord.

Dessa bestämmelser utesluta från den i lagen avsedda uppsikten ett mycket stort antal av landets jordbruk. Enligt senaste jordbruksräkning uppgår antalet brukningsdelar i Sverige med en åkerareal mellan 1 och 2 hektar till 60 980 samt brukningsdelarna mellan 2 och 5 hektar till 116 515, vilket tillsammans motsvarar två femtedelar av samtliga jordbruk. Observeras förtjänar även att en mycket stor del av dessa små jordbruk äro belägna just i de landsdelar, som särskilt beröras av den ovan omnämnda uppsiktslagstiftningen. Så utgör antalet brukningsdelar under 5 hektar i Norrbottens län mer än tre fjärdedelar av alla jordbruk och inom Västernorrlands län nära 70 procent. Det synes till och med vara anledning antaga att skogsbolagen avsiktligt föredraga att av befintliga större jordbruk tillskapa just sådana små arrendejordbruk på exempelvis 3,9 hektar inägojord, som falla utanför lagen.

Önskvärt vore ur många synpunkter om de små jordbruken av ovan berörda storlek kunde förstärkas, men detta motverkas direkt av det intresse jordägaren själv på grund av uppsiktslagen kan ha av att de icke överskrida 4 hektars-gränsen. Tvärtom kan en icke önskvärd uppdelning av eller avstyckning från något större jordbruk tänkas befordras av denna bestämmelse. På liknande sätt kunna även bestämmelserna om den övre gränsen medföra icke önskvärda konsekvenser.

Vid 1938 års riksdag hade motioner väckts, vari ifrågasattes visst upphävande av sådan arealbegränsning för lagens verkningssområde, men denna hade avstyrkts med hänvisning till, att denna fråga borde upptagas till omprövning i samband med genomförandet av den avsedda reformen i fråga om de sociala arrendelagarna.

Det nuvarande läget i fråga om folkförsörjningen är emellertid sådant, att den svenska jordbruksjordens produktivitet i största möjliga mån måste tagas i anspråk för tryggnad av vårt folks tillgång till nödvändiga livs-

medel. Under sådana förhållanden synas skärpta åtgärder nödvändiga icke blott i positivt produktionsfrämjande riktning, utan även för att ytterligare förhindra vanhävd av jord. Nu synes upphävandet av de inskränkningar i fråga om den gällande uppsiktslagstiftningens omfattning, som ovan berörts, än mera motiverat. I närvarande situation synes det som om en utvidgning av uppsiktslagen även i andra hänseenden skulle vara av tidsläget välmotiverad. En sådan utvidgning skulle möjliggöra åtgärder även mot vissa enskilda personer var de än äro bosatta i landet, även om de hittills icke ansetts böra beröras därav, men som nu med hänsyn till folkförsörjningens behov borde kunna lagligen förhindras att uppenbart missköta sin jord. En sådan extraordinär utvidgning av uppsiktslagen på grund av det aktuella läget är givetvis icke på samma sätt motiverad i fråga om byggnadsbeståndet på vederbörande jordbruk, som när det gäller exempelvis åkerjord som lämnats obrukad. De nuvarande byggnadskostnaderna äro nu uppdrivna till en höjd, som föranledde 1940 års urtima riksdag att konstatera, att jordbruket icke kan bära dem. Hänsyn bör även tagas till vederbörandes ekonomiska ställning och andra omständigheter, som kunna omöjliggöra eller avsevärt försvåra för honom att vidtaga åtgärder till vanhävdens avhjälpande. I ömmande fall bör vederbörande även kunna beredas tillgång till statens särskilda hjälp för vidtagande av erforderliga jordförbättringsåtgärder. Anförda skäl tala även för att uppsiktslagen utvidgas att gälla kronans, städernas och annan allmän jord.

Med åberopande av vad sålunda anförts föreslås,

dels upphävande av i motionen berörda arealbestämmelser, varigenom gällande lag angående uppsikt å vissa jordbruk begränsas;

dels även skyndsamma åtgärder avseende provisorisk utvidgning av den statliga uppsikten å vissa jordbruk till att i anslutning till i motionen anförda synpunkter gälla även annan uppenbarligen vanhävdad jordbruksjord.

Stockholm den 22 januari 1941.

Allan Holstenson.

B. A. Nilsson.

John Gustavson
i Guntorp.

Ivar Persson
i Skabersjö.

Verner Andersson.

Wiktor Egnell.

J. A. Andersson.